

نقش فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان در برابر با تهدیدهای گروه‌های تکفیری

عباسعلی مقدم نژاد^۱

حسین رحیمی^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۱/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۲/۱۵

چکیده

در حال حاضر یکی از دغدغه‌های امنیتی در استان سیستان و بلوچستان، جریان‌های تکفیری و فعالیت گروهک‌های معاند است که در لباس دفاع از سنت، عملاً در مسیر منافع دشمنان نظام جمهوری اسلامی ایران گام برمی‌دارند. از این رو لازم است تا ضمن توجه به چگونگی شکل‌گیری این گروهک‌ها، بر روش‌های مؤثر برابری با تهدیدها و اقدامات آنان توجه شود. هدف این پژوهش، بررسی نقش فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان در برابر با تهدیدهای گروه‌های تکفیری، سؤال این پژوهش «فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان در برابر با گروه‌های تکفیری چه نقشی دارد» بوده و فرضیه اصلی این پژوهش عبارت است از «فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان با انجام فعالیت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری درمقابل با تهدیدهای گروه‌های تکفیری نقش دارد». این پژوهش از نظر نوع، کاربردی و به شیوه توصیفی – تحلیلی انجام گرفته است. جامعه آماری این پژوهش ۱۲۰ نفر از کارکنان و مدیران ناجا، استانداری، فرمانداری و یگان‌های اطلاعاتی و امنیتی استان سیستان و بلوچستان که کمترین ۵ سال سابقه کار و دارای مدرک کارشناسی ارشد به بالا باشند، بوده که براساس فرمول کوکران، تعداد ۶۸ نفر به عنوان حجم نمونه محاسبه و نمونه‌گیری به شیوه تصادفی طبقه‌بندی انجام شده است. اطلاعات و داده‌های پژوهش به شیوه میدانی و کتابخانه‌ای گردآوری و ابزار گردآوری پرسش‌نامه بوده است. روایی پرسش‌نامه با تأیید نخبگان و پایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به میزان ۰۹۴ محاسبه شده است. تجزیه و تحلیل سؤال‌ها و فرضیه‌ها با بررسی شاخص‌های آماری و استفاده از آزمون خی دو انجام گرفته است.

واژگان کلیدی: تهدیدها، سیستان و بلوچستان، گروه‌های تکفیری، مناطق مرزی، نیروی انتظامی.

۱. دانشجوی دکتری امنیت ملی دانشگاه عالی دفاع ملی (E- Aamn64@gmail.com)

۲. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد پدافند غیرعامل و نویسنده مسئول (E- shab57280@gmail.com)

مقدمه

برابر ماده سه قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، هدف از تشکیل این نیرو را، استقرار نظم، امنیت، تأمین آسایش عمومی و فردی، نگهبانی و پاسداری از دستاوردهای انقلاب اسلامی در چارچوب این قانون در قلمرو کشور جمهوری اسلامی ایران است. ماده چهار این قانون نیز اشعار می‌دارد که بخشی از مأموریت و وظایف نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، آن نیرو را موظف می‌کند که «با همکاری وزارت اطلاعات، برابره، مبارزه قاطع و مستمر با هرگونه خرابه‌کاری، تروریسم، شورش و عوامل و حرکت‌هایی که برهم زده شده امنیت کشور باشد را دارد، انجام دهد».

نیروی انتظامی استان سیستان و بلوچستان هم در اجرای وظایف و رسالت ذاتی خود، برابر مفاد قانونی، تاکنون از هیچ کوششی فروگذار نکرده و با اهدای شهدا و جانبازان فراوانی، وفاداری خویش را به دین مبین اسلام، رهبری و مردم این منطقه حمایت کرده است.

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در دیدار جمعی از مسؤولان کشور، میهمانان اجلاس وحدت اسلامی و گروه‌هایی از مردم، با دعوت از جهان اسلام برای برآورده ساختن انتظارات پیاپی خاتم (ص)، تأکید کردند: «امروز مهم‌ترین مسئله دنیای اسلام، وحدت است و باوجود همه توطئه‌ها، آینده امت اسلامی در پرتو وحدت، آگاهی و بیداری اسلامی، درخشان و نویدبخش خواهد بود». ایشان در بخشی دیگر از سخنان خود وجود جریان‌های تکفیری را مهم‌ترین مانع بر سر وحدت مسلمانان دانستند و با اشاره به آیه شریفه «أَشْدَاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رَحْمَاءُ بَيْنَهُمْ» افزودند: «جریان تکفیری، این دستور صریح پروردگار را نادیده می‌گیرد و با تقسیم مسلمانان به «مسلمان و کافر»، آن‌ها را به جان هم می‌اندازد». رهبر معظم انقلاب با توجه به این واقعیات، جریان تکفیری را خطری بزرگ برای دنیای اسلام برشمردند و به کشورهای اسلامی مراقبت و هوشیاری کامل را توصیه کردند (بیانات در جمع اقشار مردم، ۱۳۹۳/۹/۱۵). مقام معظم رهبری در شرایطی نسبت به خطر تکفیری‌ها در میان مسلمانان هشدار دادند که روزبه‌روز

شاهد افزایش قدرت این فرقه انحرافی و گسترش دامنه فعالیت آن‌ها هستیم. نمونه آن را می‌توان حضور تکفیری‌ها در سوریه و عراق دانست. امروزه سوریه و عراق بر بستری از ویرانی، جنایت و خون قرار دارد و این به واسطه فعالیت گروه‌های تروریستی و تکفیری است. گروه‌هایی که برخی از سران کشورهای منطقه نیز از هیچ‌گونه حمایتی از آن‌ها دریغ نکرده‌اند و با حمایت‌های مالی و آماري به قدرتمندتر شدن و افزایش حملات وحشیانه آن‌ها یاری رساندند. در یک سال گذشته نتیجه پایش‌های اطلاعاتی نشانگر حضور گروهک داعش در کشورهای همسایه شرقی ایران، با هدف تأثیر بر جماعت سنی و روند رو به افزایش عضوگیری این گروهک و حمایت سرویس‌های اطلاعاتی بیگانه از آن گروهک در این کشورهاست. بدیهی است استمرار این تحرکات و فعالیت‌ها از سوی این گروهک‌ها، امنیت جمهوری اسلامی ایران را خدشه‌دار خواهد کرد. از این رو پژوهشگر درصدد آن است تا نقش نیروی انتظامی را به‌عنوان یکی از متولیان برقراری نظم و امنیت در استان سیستان و بلوچستان مطالعه قرار نماید.

بیان مسئله

گروهک‌های تکفیری برای اسلام هراسی و نمایش چهره خشن از اسلام و بر هم زدن وحدت مسلمانان در نظام بین‌الملل، با کمک نظام سلطه، رشد و نمو پیدا کرده‌اند. آن‌ها با حمایت‌های مالی و آماري برخی از سران کشورهای منطقه و استکبار جهانی روزبه‌روز قدرتمندتر شده و حملات وحشیانه آن‌ها افزایش یافته است. از طرفی به‌علت برآورده شدن هدف‌های استکبار جهانی به وسیله این گروهک‌ها در عراق و سوریه، تمایل استکبار به سوق دادن این گروهک‌ها به سمت ایران، به‌منظور برهم زدن آرامش، نظم و امنیت جمهوری اسلامی، نمی‌تواند دور از حقیقت باشد.

شکل‌گیری و رشد گروهک‌های تکفیری (به‌ویژه داعش) که امروزه به مهم‌ترین معضل جهان اسلام تبدیل شده است، ریشه در عوامل مختلفی دارد. تأکید بر عوامل داخلی و اندیشه‌ای این جریان، بخش زیادی از واقعیت جریان تکفیری را تبیین می‌کند. اما تحلیل جامع از عملکرد

تاریخی و فعلی این جریان در صورتی امکان‌پذیر است که متغیر استعمار و قدرت‌های بزرگ بین‌المللی را نیز در تقویت و توسعه این جریان در نظر داشته باشیم. گسترش و رشد تفکر تکفیری فرصت‌هایی برای منافع قدرت‌های استعماری فراهم کرده است که از رشد آن در برخی مناطق جهان اسلام حمایت و در برخی مناطق با آن برابره می‌کنند. با این رویکرد گزینشی، استعمارگران در مقاطعی از جریان تکفیری حمایت کرده‌اند و در مقاطعی نیز با استناد به عملکرد تروریستی و خشونت‌آمیز آن‌ها، زمینه تهاجم نظامی علیه کشورهای اسلامی با ادعای مبارزه با تروریسم را فراهم کرده‌اند.

نیروی انتظامی استان سیستان و بلوچستان، بنا به وظیفه ذاتی خویش مأموریت دارد که نظم و امنیت استان را در داخل حوزه جغرافیایی استان برقرار نماید و از شکل‌گیری هرگونه حرکت تروریستی جلوگیری کند. بنا به بیانات مقام معظم رهبری بهترین راه برابره با گروهک‌های تکفیری ایجاد وحدت و جلوگیری از فعالیت‌های تفرقه‌انگیز است. دغدغه اصلی پژوهشگر شکل‌گیری گروه‌های تکفیری نوظهور مانند داعش در استان سیستان و بلوچستان و برابره با تهدیدهای ناشی از آن است. نیروی انتظامی استان باید بکوشد تا راه‌های ایجاد وحدت و جلوگیری از فعالیت‌های ضد آن را با همکاری سایر نهادهای امنیتی استان احصاء و در این راستا گام بردارد. از این رو پژوهشگر در این پژوهش درصدد است به این سؤال که نقش فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان در برابره با تهدیدها گروه‌های تکفیری در استان سیستان و بلوچستان چیست را پاسخ گوید.

ضرورت و اهمیت

– تأمین امنیت نظام در منطقه شرق کشور با مدیریت پدیده وهابیت تکفیری.

– در نطفه خفه کردن فعالیت‌های جریان‌های تکفیری و ضد وحدت مسلمین در استان.

– اجرایی نمودن منویات مقام معظم رهبری درباره وحدت مسلمین در استان.

– ناکام ماندن دشمن در رسیدن به هدفهای خویش.

– رونق وضعیت اقتصادی و رفاه و آرامش مردم در پناه امنیت پایدار.

– آگاه سازی افکار عمومی مردم و مسئولان نظام در خصوص عملکرد واقعی گروههای تکفیری.

– کم هزینه بودن پیش گیری (به قدرت رسیدن گروههای تکفیری) بر درمان (برخورد سخت با تهدیدهای ایجاد شده).

در خصوص اهمیت موضوع می توان به محورهای زیر اشاره کرد:

- نبود پژوهش مدون قبلی.
- اشاعه گرایش های فکری و اعتقادی تکفیری در بین برخی از افراد.
- غافلگیر شدن در برابر با تهدیدهای گروههای تکفیری (جلوگیری از غافلگیری).
- حمایت بدون مطالعه و کورکورانه برخی افراد از عالم نماهای فریب خورده و جذب شده به گروهک های تکفیری.

اهداف پژوهش

بررسی نقش فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان در برابر با تهدیدهای گروه های تکفیری در استان.

اهداف فرعی نیز می توان به مواردی چون؛

بررسی نقش نرم افزاری فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان در برابر با تهدیدهای گروه های تکفیری در استان.

بررسی نقش سخت افزاری فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان در برابر با تهدیدهای گروه های تکفیری در استان.

سؤال و فرضیه پژوهش

فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان در برابر با تهدیدهای گروه‌های تکفیری در استان چه نقشی دارد؟

سؤال‌های فرعی تحقیق هم عبارتند از؛

نقش نرم‌افزاری فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان در برابر با تهدیدهای گروه‌های تکفیری در استان چیست؟

نقش سخت‌افزاری فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان در برابر با تهدیدهای گروه‌های تکفیری در استان چیست؟

فرضیه اصلی این است که، فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان با فعالیت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری می‌تواند در برابر با تهدیدهای گروه‌های تکفیری استان نقش داشته باشد.

فرضیه‌های فرعی هم عبارتند از؛

— فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان می‌تواند با اقدام‌های نرم‌افزاری در مبارزه با گروه‌های تکفیری ایفای نقش کند.

— فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان می‌تواند با انجام فعالیت‌های سخت‌افزاری در مبارزه با گروه‌های تکفیری ایفای نقش کند.

پیشینه پژوهش

به‌دین و حبیب‌زاده (۱۳۹۱) پژوهشی با عنوان «نقش ناجا در تحقق حقوق شهروندی» انجام دادند. این مطالعه از نوع توصیفی تحلیلی (روش اسنادی و کتابخانه‌ای) است و با فیش‌برداری و مطالعه کتابخانه‌ای تعاریف، تحلیل‌ها و نظریه‌پردازی‌ها در مورد مفاهیم شهروندی و پلیس جامعه‌محور و نقش بین آن‌ها از کتب و منابع علمی استخراج شده است. نتایج این پژوهش نشانگر آن است که عملکرد نیروی انتظامی در راستای رسیدن

به جامعه-محوری پلیس ایران و با هدف جلب اعتماد مردم و حفظ حقوق شهروندی برای رسیدن به یک امنیت اجتماعی پایدار هست.

نیک‌زاد (۱۳۹۳) در پایان‌نامه‌ای با عنوان «بررسی نقش ناجا در توسعه امنیت نرم جمهوری اسلامی ایران» نقش ناجا در توسعه امنیت نرم جمهوری اسلامی ایران را ملاحظه نموده است. نتایج این پژوهش که به صورت توصیفی انجام گرفته است، در نگاه معطوف به امنیت نرم در پنج وضعیت بیان شده است؛ به طوری که ناجا می‌تواند با استفاده از مشروعیت و مقبولیت، به عنوان مهم‌ترین ارکان قدرت نرم، ایجاد یک تعامل مطلوب با کمک سرمایه اجتماعی (مردم)، در توسعه امنیت نرم تلاش نماید.

مقاله‌ای از سوی ساوه‌درودی (۱۳۹۳) با عنوان «گروهک تروریستی داعش؛ برآیند تنازعات و ناامنی‌های منطقه‌ای» در پاسخ به چرایی و چگونگی ظهور گروهک داعش و نقش بازیگران منطقه‌ای در پیدایش آن انجام گرفته است. نتیجه این مقاله، نشانگر آن است که گروهک تروریستی داعش در رسیدن به تنازعات فکری و اندیشه‌ای گروه‌های تکفیری منطقه و بازی قدرت بازیگران منطقه‌ای است که با هدایت بازیگران سیاسی تأثیرگذار در حال شکل‌گیری و بحران‌سازی در عراق و منطقه است.

مقاله‌ای از سوی کاظمی (۱۳۹۳) با عنوان «جریان‌های تکفیری فعال در پاکستان و راه‌های برابر با آنان» با هدف بررسی هویت جریان‌های تکفیری فعال در پاکستان ارائه شده است. نتایج حاصل از این پژوهش بیانگر آن است که جریان تکفیری فعال در پاکستان هدف‌های گوناگونی را دنبال می‌کند که از این میان می‌توان به هدف‌هایی چون تحمیل اندیشه‌های تکفیری به جامعه، جلوگیری از انتقال فرهنگ شیعه به نسل‌های بعدی، جلوگیری از رشد تشیع سیاسی، برابر با نفوذ ایران در میان شیعیان، و تلاش برای تضعیف شیعیان در جامعه، اشاره کرده است.

نوع روش پژوهش و جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی بوده و از نظر روش اجرا، جزء پژوهش‌های توصیفی-تحلیلی قلمداد می‌شود. ابزار مورد استفاده برای جمع‌آوری داده‌ها در پژوهش‌های پیمایشی عمدتاً پرسش‌نامه هست. به‌منظور بررسی فرضیه‌های مطرح‌شده از آزمون خی‌دو استفاده گردیده است. جامعه آماری این پژوهش کلیه کارکنان نیروی انتظامی، مدیران استانداری و فرمانداری‌ها و یگان‌های اطلاعاتی و امنیتی استان سیستان و بلوچستان که دارای مدرک کارشناسی ارشد به بالا و کمترین پنج سال در این امور سابقه کار داشته باشند، هست. حجم این افراد در سطح استان صد و بیست نفر برآورد شده است و حجم نمونه براساس فرمول کوکران شصت و هشت نفر محاسبه گردیده است. مقدار آلفای کرونباخ برای سؤال‌های پرسش‌نامه برابر با نود و چهار محاسبه شده که نشان‌دهنده پایایی بالای آن هست. درپایان با استفاده از آزمون فریدمن اقدامات رتبه بندی شده‌اند.

جدول ۱- مقدار آلفای کرونباخ سؤال‌های پرسش‌نامه

دسته‌بندی اقدامات	آلفای کرونباخ	تعداد گویه
اقدامات نرم‌افزاری	۰/۸۹۲	۱۵
اقدامات سخت‌افزاری	۰/۹۲۱	۱۱
برای کل سؤال‌ها	۰/۹۴	۲۶

مفاهیم و مبانی نظری

مفهوم شناسی تهدید: لغت‌نامه‌های معتبر بین‌المللی تعاریف کم‌وبیش مشابهی از تهدید ارائه داده‌اند. لغت‌نامه وبستر^۱ تهدید را؛ بیان و ابراز قصد آسیب رساندن، نابودی یا تنبیه کردن دیگران از روی انتقام یا ارباب، می‌داند. لغت‌نامه آکسفورد^۲ نیز در تعریف تهدید، آن را؛ قصد ابرازشده برای صدمه، یا آسیب‌رسانی یا دیگر اقدامات خصمانه علیه کسی، معرفی می‌کند. در اصطلاح نیز تهدید عبارت است از وضعیتی که در آن، خطر یا آسیب جدی، ارزش‌های اساسی و حیاتی یک بازیگر را مورد هدف قرار می‌دهد.

تهدید امنیتی: به آن دسته از وضعیت‌هایی گفته شود که موجودیت یک سامانه را نشانه رفته باشد. درواقع تفاوت آن با تهدیدهای عمومی در این نکته نهفته است که تهدیدهای امنیتی با موجودیت و بقای یک نظام سیاسی مرتبط است و درحالی‌که تهدیدهای عمومی از چنین ویژگی برخوردار نیست (بوزان، ۱۳۸۶: ۲۳).

-
1. Webster
 2. Oxford

تکفیر: واژه تکفیر از « کَفَرَ » گرفته شده که در لغت به معنای پوشاندن و مخفی کردن و روی برگرداندن است. در اصطلاح فقهی می توان آن را به معنای نسبت دادن کفر به مسلمانان دانست و کسی را کافر و بی دین خواندن نیز معنا می دهد (فرهنگ عمید: ۴۵۲). در قرآن کریم نیز در مصادیق و آیات متعددی به کار رفته است؛ مانند کسانی که حضرت مسیح (ع) را خدا می پنداشتند و افرادی (یهودیان) که به مردم جادوگری می - آموختند و آن را سرلوحه کار خود قرار می دادند (مائده، آیه ۷۳-۷۱). همچنین، به کسانی که حقیقتی را کتمان کرده و می پوشانند، کافر گفته می شد (حدید، آیه ۲۰). به کسانی که حقایق را نادیده می گیرند و دیگران را بدون هیچ وجه شرعی و عقلایی کافر و خون آنها را حلال میدانند، تکفیری گفته می شود. پیشینه تاریخی تکفیر، به صدر اسلام بازمی گردد. تکفیر در طول تاریخ حوادث مهمی را رقم زده است و رخدادهای سیاسی و اجتماعی بسیاری در شکل گیری آن نقش داشتند (جعفریان، ۱۳۸۹: ۲۵).

دلایل شکل گیری تکفیر در آن زمان مواردی چون نپرداختن زکات، مخالفت با اصل خلافت و یا در نظر برخی در این مقام، در انتساب کفر به « اهل رده » یا دست کم دسته هایی از آنان بودند. وجود مدعیان دروغینی چون اسودعیسی، طلیحه بن خویلد، مسلمیه کذاب و سجاع دختر حارث بن سوید که از مشهورترین و قدرتمندترین افرادی بودند که ادعای پیامبری داشتند. غائله ی خوارج هم از موارد دیگری است که نمی توان آن را از نظر دور داشت، زیرا بسیاری از فرقه های خوارج کسانی را که مرتکب یکی از گناهان کبیره می شدند و حتی در برخی موارد امت پیامبر را نیز تکفیر می کردند. ساحت مقدس معصومین (ع) نیز از تکفیر برخی از اشخاص و گروه ها در امان نماند و مورد دشمنی آنها قرار گرفت. موارد افراط آمیز تکفیر میان کسانی که تکفیر کرده اند و یا تکفیر شده اند، بسیار اندک جلوه می نماید. امروزه شمار پیروان آنها نسبت به کل

جمعیت مسلمانان چندان نیست، اما قساوت و بی‌رحمی آنان منجر به جریحه‌دار شدن وجدان بسیاری از انسان‌ها گردیده که آن‌ها را با همراهی علمای سنی و شیعه مورد سرکوب و نکوهش قرار می‌دهند (جعفریان، ۱۳۸۹: ۳۲).

چگونگی پیدایش گروه‌های تکفیری: بسیاری از تاریخ نگاران مذهبی به‌ویژه آنهایی که فرآیند تشکیل فرقه‌ها را تا روزگار خویش، برابر دیدگاه‌های خود به تحریر کشیده‌اند، سعی کرده‌اند فرقه‌ها را به شیوه‌های گوناگونی صورت‌بندی کنند، حتی بعضی از ایشان فراتر از نگارش صرف کوشیده‌اند و بنا بر دیدگاه خویش به تبیین «مذهب حق» پردازند. به این هم اکتفا نکرده‌اند و مذهب خود را «مذهب حق» و «یگانه فرقه رستگار» معرفی کرده‌اند. این گروه از تاریخ نگاران، مذاهب دیگر و معتقدان آن مذاهب را به انحراف، بدعت و کفر متهم می‌کنند. به این ترتیب، صراط مستقیم نجات یا «رستگاری» اسلامی، تبدیل شد به مذاهبی که فرقه‌های مختلف با ادعای مطلق بودن، آن‌ها را به شیوه‌های گوناگونی تشریح و صورت‌بندی کرده‌اند (معمّر، ۱۳۹۲: ۱۱۱).

بنیادگرایی که به واسطه توجه متفکران غربی به آن، برای تعیین هویت سیاسی مورد توجه بوده است که با تعبیری همچو سنت‌گرایی مذهبی، فعال‌گرایی، رنسانس اسلامی، بیداری اسلامی و متعصبین اسلامی همراه شده است، تک‌بعدی و ضد مدرنیته است. واژه بنیادگرایی^۱ به معنای شالوده و اساس است که نخستین بار از درون مذهب پروتستان مورد استفاده قرار گرفت. توسل به خشونت، ستیزه‌گری با ارزش‌های غربی و اندیشه لیبرالی، جزم‌اندیشی، بازگشت‌گرایی، اقتدارگرایی، از ویژگی‌های بارز بنیادگرایان است. در این راستا بسیاری از کارشناسان و اندیشمندان، معتقدند که اسلام‌گرایی سنتی با بنیادگرایی تفاوتی ویژه دارد چرا که حوزه دین را از حوزه دنیا جدا نمی‌کند ولی از

1. Fundamentum

قربانی کردن ارزش‌ها برای رسیدن به هدف پرهیز می‌کند و استفاده از هرگونه دسیسه‌چینی سیاسی از منابع کاملاً ضد اسلامی برای دستیابی به قدرت به‌نام اسلام را نامشروع می‌داند (مستقیمی و ابراهیمی، ۱۳۸۹: ۳۳۹). پدیده بنیادگرایی اسلامی یکی از پدیده‌های جدید در عرصه روابط بین‌الملل است. امروزه برخی گروه‌های بنیادگرای اسلامی، برای دستیابی به هدف‌های، از ابزار تروریسم استفاده می‌کنند. با توجه به اینکه این گروه‌ها اقدامات خود را با استفاده از آموزه‌های مذهبی‌دین اسلام توجیه می‌کنند، این سؤال برای بسیاری از افراد مطرح می‌شود که رابطه بین اسلام و خشونت به چه صورت است؟ آیا دین اسلام به ترویج خشونت می‌پردازد؟ یا اینکه دین اسلام صرفاً از سوی بنیادگرایان افراطی به‌عنوان یک توجیه مورد استفاده قرار می‌گیرد؟ (عباس زاده فتح‌آبادی، ۱۳۸۸: ۱۱۰).

ریشه‌های فکری جریان تکفیری

برای فهم بهتر جنبش‌های تکفیری، باید که اندیشه‌ی رهبران فکری آن‌ها مورد بررسی قرار گیرد. اندیشه‌هایی که جریان‌های تکفیری از آن‌ها تغذیه می‌کنند. جنبش تکفیری طیفی از افکار و عقاید را شامل می‌شود که برای پیشبرد هدف‌های اسلامی در کشورهای مختلف در قالب حزب‌ها و گروه‌های گوناگون فعالیت می‌کنند. درواقع تکفیری یک حزب یا گروه خاص و مستقل نیست، بلکه نوعی تفکر است که دیگران را به گمان خود کافر پنداشته و گروه‌های مختلفی این نوع از طرز فکر را نمایندگی می‌کنند که به نام گروه‌های تکفیری شناخته می‌شوند. تکفیری به فرد یا جریانی گفته می‌شود که از قرائت‌های مختلف سلفی و وهابی برخاسته و دیگر مسلمانان را به‌صرف آن‌که با آنان هم‌عقیده نیستند، با معیارهای باطل خود، متهم به کفر و خروج از دین می‌کنند. برای شناخت بهتر این گروه نیاز است که رهبران فکری این گروه شناخته شود. یکی از رهبران فکری گروه‌های تکفیری محمدبن عبدالوهاب است. نوشته‌اند در

دوران نوجوانی به مطالعه کتاب‌های تفسیر، حدیث و عقاید علاقه‌مند بود و اهمیت زیادی می‌داد. البته برخی معتقدند نسب محمد بن عبدالوهاب به خانواده یهودی می‌رسد که از جهودان دونه ترکیه بودند و تظاهر به مسلمانی می‌کردند. عبدالوهاب فردی بود که با مطالعه تألیفات ابن تیمیه، آن‌ها را جالب یافته و در فهم آن‌ها تعمق کرده است. درواقع او اندیشه‌های ابن تیمیه را از قلمرو نظر به ساحت عمل کشاند. وی مؤسس فرقه‌ای به نام «وهابیت» بوده است که از قرن دوازدهم تاکنون برجای مانده است. دلیل این که آراء و افکار وی به راحتی در اختیار سلفی‌ها و تکفیری‌ها قرار می‌گیرد، برمی‌گردد به وضوح و روشنی افکار وی که نیازمند تأمل و تفسیر بیشتری نیست و با منش و رفتار آن‌ها سازگاری بیشتری دارد. برای مثال وی به طور آشکارا مسلمانان را به اتهام این که متوسل به پیامبر اسلام می‌شوند یا بر قبور اولیای و ائمه گنبد می‌سازند، تکفیر می‌کند. درواقع می‌توان گفت حرکت سلفی محمد بن عبدالوهاب عمل به سیره سلف و مراجعه مستقیم به کتاب و سنت بود که خواستار پاک‌سازی تعالیم دینی از افزوده‌های سایر مذاهب گوناگون اسلامی بود. موضوع‌هایی چون مبارزه با تقلید و درگیری با دو جریان مذهبی امامیه و صوفیه و بدعت خواندن برخی از باورها و سنت‌ها آنان از ویژگی‌های این گروه فکری است. تصویری که وی از توحیدارائه می‌داد، موجب می‌شد بسیاری از مسلمانان از مذاهب گوناگون به‌ویژه گروه‌های سلفی‌گری و تکفیری در پیشاپیش همه، امامیه را در معرض انتساب به شرک و تکفیر قرار دهند، و آراء و عقاید وی را بهانه‌ای برای حمله به دیگر مسلمانان قرار دهند (علی‌زاده و همکاران، ۱۳۸۶: ۷۳).

تکفیر و تروریسم

تکفیر و تروریسم، از جریان‌های انحرافی هستند که با به‌وجود آمدن در درون حکومت های اسلامی مشکلات بسیاری را برای جوامع اسلامی به‌بار آورده‌اند. از نظر اعتقادی در کل با جهان اسلام، در تضاد هستند و جامعه اسلامی را دچار تشنج نموده‌اند. تکفیر و

تروریسم به دنبال ایجاد رعب و وحشت و هراس میان افراد هستند. آن‌ها کسانی که برابر میلشان عمل نمی‌کنند را کافر و محکوم به مرگ می‌دانند. به دلیل اینکه هدف مشخصی را دنبال نمی‌کنند، بیشترین خسارت آن‌ها شامل حال افراد بی‌گناه و غیرنظامیان می‌شود. خشونت‌های آنان و افراط در مذهب و عقایدشان منجر به ساختارشکنی در سطح بین‌المللی و ایجاد چالش‌های جهانی گردیده است. با پیشرفت فناوری و ابزارهای مدرن، امروزه آن‌ها از ابزاری استفاده می‌کنند که با کمترین هزینه بیشترین تخریب را به دنبال دارد؛ و استفاده از ابزارهای کشتار جمعی از این دست است؛ و با این دست سلاح‌ها به مردم حمله می‌کنند؛ و با غرور و تعصب کورکورانه و نابخردانه هر ترور و عمل غیرانسانی را به مذهب نسبت می‌دهند. درشناخت تروریسم، ایجاد رعب، وحشت و هراس یکی از بزرگ‌ترین هدف‌هایی است که دنبال می‌کند. تجاوز و تعدی، مباح دانستن خون افراد را حق مسلم خود می‌دانند؛ اما بیشترین مسئله‌ای که هر دو گروه از انجام آن کوچک‌ترین ترسی ندارند هتک حرمت به بارگاه اهل بیت (ع) است؛ که این اقدام بی‌شرمانه آنان منجر به جریحه‌دار شدن بسیاری از مسلمانان شیعه و سنی گردیده است.

انحراف تدریجی گروه‌های تکفیری که ضدیت با غرب را جایگزین ضدیت افراطی با تشیع کرد؛ موافقت‌ها و مخالفت‌های بسیاری را به همراه داشت. با اندکی تأمل در افکار و الگوی رفتاری آن‌ها مشاهده می‌شود که رهبران این گروه از گذشته تا امروز - از خوارج تا داعش - به صورت جدی رویای تسلط بر جهان به ویژه جهان اسلام را در سر می‌پروراندند و خواهان گسترش قلمرو جغرافیایی خود هستند؛ رهبران آن‌ها ادعای خلافت دارند و خود را «خلیفه دولت اسلامی» می‌دانند. تروریسم در پی خودنمایی است و خواهان ایجاد ترس و وحشت در میان مردم است نه تشکیل خلافت و دولت؛ بیشتر

اعمال خود را با آدم‌ربایی، عملیات انتحاری و... انجام می‌دهد تا اندکی به هدف‌های خود نائل آید (علی‌زاده و همکاران، ۱۳۸۶: ۷۶).

هندسه رفتاری گروه‌های تکفیری در مرزهای استان سیستان و بلوچستان

اگر نگاهی به سیر اقدام‌های نظام سلطه در تقابل با جمهوری اسلامی ایران داشته باشیم، هندسه این روند را هندسه‌ای برانداز خواهیم یافت که از ابتدای انقلاب با اقدام‌های برانداز، از کودتا گرفته تا جنگ هشت‌ساله، از ایجاد اختلاف‌های قومی و مذهبی تا انجام ترورهای مختلف با فعال‌سازی عناصر وابسته، قابل مشاهده است. از سویی دشمنان آرمان انقلاب اسلامی، برای برابره با فراگیر شدن این تفکر، طرح‌ها و برنامه‌های گوناگونی را در نقاط مختلف کشور به اجرا درآورده‌اند، حمایت و هدایت گروه‌های معاند از جمله گروه تروریستی داعش در مرزهای جنوب شرقی، همواره مورد توجه دشمن برای برهم زدن اتحاد و انسجام قومی و مذهبی در ایران اسلامی است.

در این میان سیستان و بلوچستان در شرایط ویژه‌ای قرار دارد. این استان با دارا بودن بیش از چهارصد و چهل تیره و طایفه و داشتن یک هزار و دویست و پنجاه کیلومتر مرز زمینی با کشورهای پاکستان و افغانستان و حدود چهارصد کیلومتر مرز آبی، شرایط ویژه‌ای دارد که می‌تواند نقش‌آفرین توطئه‌ها و سناریوی دشمن باشد. از سوی دیگر، وجود دو مذهب شیعه و سنی با فرقه‌های مختلف بر اهمیت استان می‌افزاید که ضرورت حفظ وحدت و روشنگری را امری مهم در این استان ایران اسلامی برای برابره با جنگ نرم نشان می‌دهد.

تحركاتی همچون ترور، آدم‌ربایی، راه‌بندی، درگیری‌های طایفه‌ای، قاچاق مواد مخدر، درگیری با ماموران نظامی که گاه و بیگاه از سوی گروه‌های مختلف شرور به‌وقوع می‌پیوندد، از جمله ناامنی‌هایی بوده که طی سال‌های گذشته بر امنیت استان تأثیر گذاشته است.

آنچه این ناامنی‌ها را به شکل یک جریان مداوم در منطقه شرق کشور فعال کرده است، دخالت و حمایت سرویس‌های جاسوسی و کشورهای معاند با تشکیل گروه‌های تروریستی از جمله گروهک تروریستی داعش برای بر هم زدن ثبات سیاسی کل کشور است (مرعشی و همکاران، ۱۳۹۳: ۸۷).

اقدامات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری ناجا در سیستان و بلوچستان

مجموعه‌ای از اقدامات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری می‌تواند نیروی انتظامی را در استان سیستان و بلوچستان برای مقابله با تهدیدهای احتمالی از سوی گروهک‌های تکفیری یاری دهد. از این اقدامات می‌توان به چند مورد زیر اشاره نمود؛

به‌منظور مقابله با هرگونه عملیات تروریستی و خرابه‌کاری، نیروهای انتظامی می‌تواند با انجام برخی اقدامات اطلاعاتی همچون پایش و شناسایی کانون‌های شکل‌گیری و هادی گروهک‌های معاند و همکاری با سازمان‌های مربوطه در برابر با این تهدیدها ایفای نقش نماید.

از آنجاکه مشارکت مردمی و استفاده نیروهای انتظامی از سرمایه اجتماعی مستلزم وجود یک رابطه مستحکم میان مردم و نیروهای انتظامی است، بنابراین نیروهای انتظامی می‌بایست بکوشد تا با انجام برخی اقدامات اعتمادآفرین این دستاورد مهم را برای پیش‌برد هدف‌های و رسالت سازمانی خود حاصل نماید. آموزش و تأکید به عوامل انتظامی در راستای رعایت انصاف و عدالت و نپذیرفتن توصیه از سوی صاحب نفوذان، پرهیز از حاشیه‌سازی سیاسی، تأکید بر رعایت انصاف و عدالت در برخورد با افراد جامعه و همچنین صحت عمل به‌دور از تعصب، از جمله اقدامات نرم‌افزاری است که نیروی انتظامی می‌تواند در راستای راهبرد دکترین رسیدن نیروهای انتظامی جامعه‌محور و مردم‌مدار سرلوحه اقدامات خود قرار داده و موجب ارتقاء سرمایه اجتماعی با جلب اعتماد، مشارکت و رضایت آحاد جامعه گردد.

ضعف آگاهی افراد همواره به عنوان تکیه گاه و ابزار گروهک های معاند برای عضوگیری و همچنین موجه جلوه دادن اقدامات و نیت شوم خود مورد بهره و استفاده هست. این مهم به ویژه در مناطق مرزی و حاشیه ای نمود بیشتری دارد. بنابراین ارتقاء سطح آگاهی عمومی در خصوص هدف های شوم این گروهک ها و همچنین ارتقاء سطح بینش و آگاهی مردم در راستای نمایان نمودن هدف های بیگانگان می تواند این تکیه گاه و ابزار را از معاندین و گروهک های تکفیری گرفته و آنان را در رسیدن به هدف هایشان بازدارد. هر سازمان نظامی و غیرنظامی نیازمند داشتن مدیریت و فرماندهی قوی در ساختار تشکیلاتی خود است و نقش این عامل را در موفقیت آن سازمان نمی توان نادیده انگاشت.

اقدامات سخت افزاری نیروهای انتظامی به ویژه در مناطق و معابر مرزی می تواند تا حد زیادی از بروز تهدیدهای احتمالی از سوی دشمنان بکاهد. از این میان می توان اقداماتی همچو ارتقاء سطح آمادگی رزمی و عملیاتی مرزبانان در برخورد با هرگونه ورود و خروج غیرمجاز، شناسایی دقیق و فنی هویت تردد کنندگان مرزی هنگام ورود و خروج با انگشت نگاری و نظارت و واپایش مستمر بر ورود و خروج تردد کنندگان مرزی از مبادی رسمی و غیررسمی در راستای اشراف اطلاعاتی و انتظامی برشمرد. در کنار این اقدامات لازم است تا با ارائه سازوکارهای لازم برای اجرای قوانین در نوار مرزی و به روز نمودن تجهیزات واپایشی و عملیاتی، نیروهای انتظامی را در شناسایی خلاءهای مرزی، واپایش و یا انسداد فیزیکی آنان توانمند نمود و بر قدرت بازدارندگی نیروهای مرزبانی با افزایش توانمندی در دیده بانی از مرز افزود.

مبارزه با قاچاق سلاح و مهمات، برخورد قاطع و جدی با مرتکبان جرائم مهم مثل ترور، سرقت مسلحانه، گروگان گیری و ... و به طور کلی استفاده از توان بازدارندگی نیروهای

انتظامی در این گونه جرائم می‌تواند احساس امنیت را برای آحاد جامعه فراهم آورده و احساس وجود نیروهای انتظامی توانمند را در اذهان عمومی نمودار سازد و عرصه را برای جولان اشراک و گسترش فعالیت‌های آنان تنگ نماید.

مناطق مرزی ایران به‌ویژه در قسمت جنوب شرقی کشورمان یکی از بارزترین موارد نابرابری آمایش سرزمینی را به‌لحاظ توسعه اقتصادی در کشور داراست که به‌دلیل دورافتادگی، موقعیت حاشیه‌ای و به‌ویژه گستردگی فضای سرزمینی آن از سایر نقاط کشور، تأثیرگذاری این منطقه در مقیاس کشوری را بسیار کم‌رنگ کرده و باعث شده که این استان یکی از مناطقی باشد که با توجه به قابلیت‌های طبیعی‌اش و سیاست‌های اقتصادی حاکم بر کشور یکی از مناطق کم‌برخوردار نسبت به سایر استان‌های کشور باشد. این توسعه نیافتگی در منطقه مرزی جنوب شرق و وضعیت بد اقتصادی و ناتوانی در تأمین نیازمندی‌های زندگی خود از راه‌های قانونی، باعث شده است که مردم این مناطق که عموماً نیز از اقشار جوان جامعه استان می‌باشند و به‌خاطر کمبود اشتغال در این مناطق شغل دائم ندارند، بازیچه هدف‌های شوم گروهک‌های تکفیری قرار گرفته و جذب این گروه‌ها شوند. این مسئله به‌همراه مسائل پیرامونی دیگر، بستر ناامنی را در این منطقه فراهم کرده و زندگی مردم در این منطقه تأثیر گذاشته است. تأمین امنیت سرمایه‌گذاران بومی و غیربومی می‌تواند تا حدودی از مشکلات با توجه به اشتغال‌زایی در استان به وسیله این سرمایه‌گذاران بکاهد.

یافته‌های پژوهش

همان‌طور که در جدول زیر پیداست ۱۳/۲۴ درصد پاسخگویان در گروه سنی زیر ۲۵ سال، ۴۱/۱۷ درصد در گروه سنی ۲۵ تا ۴۰ سال، ۴۵/۵۹ درصد در گروه سنی بالای ۴۰ سال قرار دارند. پاسخگویان برحسب سطح تحصیلات در دو گروه طبقه‌بندی شدند که ۹۷/۰۲ درصد کارشناسی ارشد و ۲/۹۸ درصد پاسخگویان دارای سطح تحصیلات

دکتر می باشند. از میان پاسخ دهندگان، ۴۹/۹۹ درصد در یگان های نظامی و انتظامی، ۲۳/۵۴ درصد در استانداری و فرمانداری و ۲۶/۴۷ درصد در سازمان های اطلاعاتی و امنیتی، مشغول به خدمت هستند.

جدول ۲- آمار توصیفی مشخصات عمومی نمونه آماری

مؤلفه ها	توزیع داده ها
سن	زیر ۲۵ سال: ۱۳/۲۴٪ بین ۲۵ تا ۴۰ سال: ۴۱/۱۷٪ بالای ۴۰ سال: ۴۵/۵۹٪
تحصیلات	کارشناسی ارشد: ۹۷/۰۲٪ دکتر: ۲/۹۸٪
شغل	یگان های نظامی و انتظامی: ۴۹/۹۹٪ شاغل در استانداری و فرمانداری: ۲۳/۵۴٪ شاغل در سازمان های اطلاعاتی و امنیتی: ۲۶/۴۷٪
سابقه خدمتی	۵ تا ۱۰ سال: ۲۶/۴۸٪ ۱۰ تا ۱۵ سال: ۱۷/۶۵٪ ۱۵ تا ۲۰ سال: ۱۹/۱۱٪ بالای ۲۰ سال: ۳۶/۷۶٪

نتایج استنباطی پژوهش

در این بخش با استفاده از نرم افزار اسپس^۱، به بررسی فرضیه های مطرح شده با استفاده از آزمون آماری خی دو پرداخته شده است.

فرضیه اول: فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان با اقدامات نرم افزاری می تواند در برابر تهدیدهای گروه های تکفیری ایفای نقش کند.

1. Spss

جدول ۳- نتایج آزمون آماری خی دو؛ بررسی معناداری اقدامات نرم افزاری در برابر با تهدید گروه های

تکفیری

شدت	فراوانی	تعداد	آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
کم	۳	۶۸	۵۲/۵۸۸	۴	Sig = ۰/۰۰۰
متوسط	۲۱				
زیاد	۴۴				

یافته های جدول بالا درخصوص تأثیر اقدامات نرم افزاری فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان در برابر با تهدیدهای گروه های تکفیری، نشان می دهد که ۳ نفر تأثیر این اقدامات را در برابر با تهدیدهای گروه های تکفیری، کم، ۲۱ نفر ماز سوی و ۴۴ نفر، زیاد ارزیابی کرده اند. همچنین نتایج جدول بالا نشانگر آن است که خی دو محاسبه شده (۵۲/۵۸۸) با درجه آزادی ۴ در سطح ۹۵ درصد معنادار هست و فرضیه فرعی اول تأیید می گردد. یعنی با ۹۵٪ اطمینان می توان نتیجه گرفت که فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان می تواند با انجام اقدامات نرم افزاری شامل ایجاد سازوکار وحدت آفرین در جامعه و رصد کانون های شکل گیری و اقدامات فرهنگی در برابر با تهدیدهای گروه های تکفیری، ایفای نقش نماید.

فرضیه دوم: فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان با اقدامات سخت افزاری می تواند در برابر با تهدیدهای گروه های تکفیری ایفای نقش کند.

جدول ۴- نتایج آزمون آماری خی دو درخصوص بررسی معناداری اقدامات سخت افزاری در برابر با تهدید

گروه های تکفیری

شدت	فراوانی	تعداد	آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
کم	۴	۶۸	۳۰/۴۷۱	۴	Sig = ۰/۰۰۰
متوسط	۱۶				
زیاد	۴۸				

یافته‌های جدول بالا درخصوص تأثیر اقدامات سخت‌افزاری، نشان می‌دهد که ۴ نفر تأثیر این اقدامات را در برابر با تهدیدهای گروه‌های تکفیری، کم، ۱۶ نفر ماز سوی و ۴۸ نفر، زیاد ارزیابی کرده‌اند. نتایج جدول بالا نشانگر آن است که خی‌دو محاسبه‌شده (۳۰/۴۷۱) با درجه آزادی ۴ در سطح ۹۵ درصد سطح معنادار هست و فرضیه فرعی دوم نیز تأیید می‌گردد. یعنی با ۹۵٪ اطمینان می‌توان نتیجه گرفت که فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان با انجام فعالیت‌های سخت‌افزاری در مرزهای جنوب شرق کشور و داخل استان و پیش‌بینی طرح‌های امنیتی و همکاری با سازمان‌های امنیتی و اطلاعاتی و برخورد با مجرمان، می‌تواند در برابر با تهدیدهای گروه‌های تکفیری، ایفای نقش کند.

رتبه‌بندی

در این قسمت با استفاده از آزمون فریدمن، به رتبه‌بندی اقدامات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری فرماندهی انتظامی سیستان و بلوچستان در برابر با تهدیدهای گروه‌های تکفیری پرداخته می‌شود.

جدول ۵- نتایج آزمون رتبه‌ای فریدمن برای اولویت‌بندی عوامل

اقدامات	میانگین رتبه‌ای	آماره χ^2	درجه آزادی	سطح معناداری
اقدامات نرم‌افزاری	۱/۴۵	۲/۵۷۹	۱	۰/۱۰۸
اقدامات سخت‌افزاری	۱/۵۵			

همان‌طور که از نتایج جدول پیداست، آماره χ^2 محاسبه‌شده ۲/۵۷۹ با درجه آزادی ۱ است. با توجه به مقدار ضریب معناداری به‌دست‌آمده می‌توان گفت بین اقدامات مطرح‌شده تفاوت معناداری وجود ندارد و در نتیجه نمی‌توان به رتبه‌بندی و اولویت‌بندی این اقدامات پرداخت. به بیان دیگر می‌توان گفت که از دیدگاه پاسخ‌دهندگان تفاوت

معناداری در اهمیت و اولویت اقدامات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری وجود ندارد و هر دودسته از اقدامات دارای اهمیت ویژه و قابل تأمل هستند.

شکل ۱- اولویت‌بندی اقدامات فرماندهی انتظامی سیستان و بلوچستان در برابر

با تهدیدهای گروه‌های تکفیری

(یافته‌های پژوهش)

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

بدون تردید ایران اسلامی ما از امن‌ترین کشورهای جهان است، و حق ملت شریف ایران هم برخورداری از چنین موهبتی هست. جامعه‌ای که بستر تجلی‌متعالی‌ترین ارزش‌های فرهنگی است، باید این‌گونه باشد. درحالی‌که در بیشتر کشورهای غربی، به‌ویژه آمریکا، به‌طور ماز سوی در هر دقیقه چندین قتل و غارت صورت می‌گیرد، جوامع شرقی، به‌ویژه کشورهای اسلامی از بیشترین امنیت اجتماعی برخوردارند؛ و انتظار این است که ایران اسلامی به‌عنوان ام‌القری، پرچمدار انقلاب اسلامی، پاسدار و مبلغ والاترین ارزش‌های اخلاقی و انسانی و پیشگام در زدودن پلیدی‌ها و ترویج نیکی‌ها و فضیلت‌ها، کامل‌ترین الگوی امنیت فردی و اجتماعی را در ابعاد مختلف ارائه نماید. امنیت، موهبت الهی و نیاز فطری انسان است. همه انسان‌ها نیازمند امنیت درونی و آرامش خاطرند. ازاین‌رو توجه به‌ضرورت تقویت احساس امنیت در شهروندان، شامل زنان و مردان، از مهمترین رسالت‌های کارگزاران جامعه اسلامی است.

احساس امنیت خمیرمایه آرامش روان، امید، پویایی و تلاش همیشگی انسان به‌شمار می‌رود. امنیت روانی به معنای واقعی آن زمانی می‌تواند به‌صورت مطلوب در میان مردم جامعه‌ای که از نظر امنیت اجتماعی کمترین مشکل را دارند، وجود داشته باشد، که افراد و خانواده‌ها بدون دغدغه خاطر و به‌دوراز اندیشه پیدا کردن فردی صاحب نفوذ و معرفی قدرتمند، در کوتاه‌ترین زمان ممکن و در تمام اوقات شبانه‌روز و در کوتاه‌ترین زمان از حمایت نیروهای نیروهای انتظامی مقتدر و توانمند برخوردار شوند. امنیت، نعمت و موهبت بزرگی است که باید کارگزاران جامعه اسلامی به‌ویژه نیروهای انتظامی نسبت به ایجاد چشمگیر آن در میان قشرهای مختلف مردم، به‌ویژه ساکنان مناطق مرزی همانند استان سیستان و بلوچستان همت گمارند و از هیچ کوششی برای ایجاد و ارتقاء احساس امنیت در مردم فروگذار نکنند.

نیروی انتظامی استان سیستان و بلوچستان، به‌عنوان متولی اصلی در برقراری نظم و امنیت استان و بنا به وظیفه ذاتی خویش مأموریت دارد که نظم و امنیت استان را در داخل حوزه جغرافیایی آن برقرار نماید و از شکل‌گیری هرگونه حرکت تروریستی و برهم زنده امنیت در استان به شیوه‌ای شایسته و مؤثر جلوگیری نماید.

یافته اول: فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان با اقدامات نرم‌افزاری در برابر تهدیدهای گروه‌های تکفیری ایفای نقش می‌کند.

نتایج تحلیل داده‌های مربوط به فرضیه اول که در جدول ۳ آمده است نشانگر آن است که با توجه به مقدار آماره خی‌دو ($\chi^2 = 52.588$) و همچنین میزان ضریب معناداری $Sig = 0.000$ با ضریب اطمینان ۹۵٪ بین اقدامات نرم‌افزاری فرماندهی انتظامی سیستان و بلوچستان و برابر با تهدیدهای گروه‌های تکفیری رابطه معنادار وجود دارد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که فرماندهی انتظامی استان سیستان و

بلوچستان می‌تواند با اقدامات نرم‌افزاری در برابر تهدیدهای گروه‌های تکفیری به‌طور مؤثر و کارا ایفای نقش نماید. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش نیک‌نهاد هم‌سو هست به‌طوری‌که ناجا می‌تواند با استفاده از مشروعیت و مقبولیت، به‌عنوان مهم‌ترین ارکان قدرت نرم، ایجاد یک تعامل مطلوب با کمک سرمایه اجتماعی (مردم)، در توسعه امنیت نرم تلاش نماید.

دست‌یابی به هدف‌های پیش‌گیری و برابره‌ای انتظامی مستلزم استفاده نیروهای انتظامی از رویکردهای جدید انتظامی است که با رویکردهای معمولی متفاوت‌اند؛ زیرا این هدف‌های تنها با پیش‌بینی وظایف پیشگیرانه برای نیروهای انتظامی پژوهشگر نمی‌شود. به عبارت دیگر نیروهای انتظامی نمی‌تواند تنها با پیروی از رویکردهای برابره‌ای و سخت، به دنبال دست‌یابی به اهداف خود باشد.

اقدامات نرم‌افزاری نیروهای انتظامی عبارت است از مجموعه اقدامات نرمی انتظامی که با به کارگیری شیوه‌های جلب مشارکت‌های مردمی در راستای ایجاد نظم و امنیت استفاده می‌شود تا حفظ نظم و امنیت از یک پدیده رسمی و آمرانه به یک پدیده مشارکت‌محور تبدیل شود. همچنین در این راستا با ارتقای سطح دانش پیش‌گیری و برابره با جرم در میان افراد نیروهای انتظامی و آموزش راه‌کارهای تخصصی به آن‌ها برای دست‌یابی خصیصه دانایی محوری حرکت نماید.

یافته دوم: فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان با اقدامات سخت‌افزاری در برابر تهدیدهای گروه‌های تکفیری ایفای نقش می‌کند.

در خصوص بررسی تأثیر اقدامات سخت‌افزاری فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان در برابر تهدیدهای گروه‌های تکفیری، فرضیه دوم مطرح و بررسی شد. با توجه به داده‌های جدول ۴ و نتایج تحلیل حاصل از این داده‌ها، می‌توان این‌گونه

استنباط کرد که با توجه به مقدار آماره خی دو ($\chi^2 = 30.471$) و همچنین میزان معناداری $Sig = 0.000$ با ضریب اطمینان ۹۵٪ بین اقدامات سخت افزاری فرماندهی انتظامی سیستان و بلوچستان و برابر با تهدیدهای گروه های تکفیری رابطه معناداری وجود دارد. بنابراین می توان این گونه نتیجه گیری کرد که فرماندهی انتظامی استان سیستان و بلوچستان می تواند با اقدامات سخت افزاری خود در برابر با تهدیدهای گروه های تکفیری به طور کارآمد ایفای نقش کند.

نیروی انتظامی با توجه به وظیفه ذاتی خود در برقراری نظم و امنیت در جامعه، چنانچه تاکنون نیز چنین بوده است، می بایست از تمامی امکانات و ظرفیت های خود برای رسیدن به این هدف استفاده نماید. اقدامات نرم افزاری نیروهای انتظامی به تنهایی نمی تواند در برابر با تهدیدهای گروه های معاند کارگشا و مؤثر واقع شود. گروه هایی که به تعبیر مقام معظم رهبری خطری بزرگ برای دنیای اسلام هستند و با توجه به ماهیت شکل گیری این گروه ها و هدف های آنان، لزوم هوشیاری و برابر سخت با آنان را روشن می سازد. اقدامات سخت افزاری نیروهای انتظامی در برابر با تهدیدها گروه های تکفیری، به مجموعه اقداماتی گفته می شود که به منظور کشف، رصد و برخورد قاطع با گروه ها در پیش گیری از انجام عملیات خرابه کارانه و برابر با آنان صورت می پذیرد. مبتنی بر نتایج به دست آمده از این پژوهش، می توان پیشنهادهایی اجرایی به صورت زیر ارائه نمود.

الف) پیشنهادهایی در بعد نرم افزاری:

- سلفی ها چون فعالیت های خود را در لوای شعار دفاع از مذهب انجام می دهند، بنابراین هرگونه برخورد فیزیکی، محدودیت سازی و ساماندهی را نوعی محدودیت مذهبی دانسته و علیه آن در میان عامه مردم با استفاده از تریبون

های نماز جمعه تبلیغ منفی کرده و به مظلومیت نمایی می‌پردازند. برخورد صحیح و قانونی را با مشکل روبرو می‌نمایند. بنابراین لازم است که نیروهای انتظامی با نظارت دقیق و ظرافت لازم بر این مراکز تبلیغی و ترویجی، اقدامات این مراکز را رصد نماید تا در صورت لزوم تدابیر لازم را اتخاذ نماید.

- با توجه به پیشینه تاریخی و مبارزاتی مردم سیستان و بلوچستان در مبارزه با استعمار انگلیس و داشتن روحیه وطن پرستی مردم این استان، ایجاد بستر مناسب برای مشارکت شهروندان به منظور برقراری نظم و امنیت در سطح استان می‌تواند در برقراری امنیت و برابره با هرگونه تهدید مؤثر و راه گشا باشد.

- با توجه به ضعف آگاهی و فقر فرهنگی نسبی برخی از مردم در این استان و این نکته که هر آموزه‌ای را به عنوان مذهب قابل پذیرش و مقبول می‌دانند، ارتقاء سطح آگاهی عمومی در خصوص هدف‌های و عقاید گروهک‌های تکفیری می‌تواند از گرایش و پیوستن افراد به این گروه‌ها کم نماید.

- یکی از شگردهایی که رهبران گروهک‌های تکفیری برای جذب افراد و همچنین موجه جلوه دادن اقداماتشان به آن متوسل می‌شوند، مظلوم‌نمایی نسبت به برخورد‌های نیروی انتظامی - به عنوان نماینده و پیشانی نظام - با اهل سنت است که برخورد‌های غیر کارشناسی و متعصبانه در این زمینه این بهانه را به دست مغرضان خواهد داد. بنابراین پرهیز از حاشیه‌سازی و تهییج سیاسی و همچنین آموزش و تأکید عوامل انتظامی به رعایت عدالت و انصاف به دور از تعصب مذهبی و قومی می‌تواند تا حدودی این بهانه را از آن‌ها سلب نماید.

- با توجه به مشکلات معیشتی و اقتصادی در استان و نبود موقعیت شغلی مناسب برای جوانان و جذب افراد به گروهک‌های تکفیری، برقراری امنیت برای

گردشگران و همچنین سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی می‌تواند موجب اشتغال‌زایی بیشتر در استان شده و تا حدودی از پیوستن افراد به این گروهک‌ها بکاهد.

— با توجه به نتایج به‌دست‌آمده پیشنهاد می‌گردد نیروی انتظامی با تأکید بر دوری از شعارپردازی از سوی مدیران و همچنین با رعایت شایسته‌سالاری و شایسته‌گزینی در انتصاب فرماندهان و مدیران ناجا نسبت به به‌کارگیری آنان اقدام نماید.

— استفاده از سرمایه اجتماعی با کسب رضایتمندی مردم با احترام و تکریم شهروندان هنگام مراجعه به مراکز زیرمجموعه‌ی نیروی انتظامی می‌تواند باعث مقبولیت بیش‌ازپیش نیروهای انتظامی در بین مردم شده و زمینه مشارکت و همکاری آنان را با نیروی انتظامی مهیا سازد.

ب) پیشنهادهایی در بعد سخت‌افزاری:

— تقویت و سازمان‌دهی پدافندی شامل سیاست‌های واپاشی مناسب در مبادی ورودی نواحی مرزی مدنظر قرار گرفته و همچنین با آموزش نیروهای متخصص در زمینه‌های مختلف دیده‌بانی، عملیاتی و اطلاعاتی با استفاده از تجهیزات فنی به‌روز به ایجاد امنیت در مرزها پرداخته شود.

— ناجا بایستی با شناسایی دقیق و فنی هویت تردد کنندگان مرزی هنگام ورود و خروج به وسیله انگشت‌نگاری، نظارت دقیق و واپاشی مستمر بر ورود و خروج تردد کنندگان مرزی از مبادی رسمی و غیررسمی برای اشراف اطلاعاتی و انتظامی عمل کند تا بتواند در صورت لزوم با مراجعه به آنان نسبت به برابره با اعضای گروهک‌های تکفیری اقدام نماید.

— با توجه به اهمیت موضوع برابره با تهدیدهای گروه‌های تکفیری و گستردگی آن، تهیه و تدوین طرح‌های امنیتی و همکاری با سازمان‌های مربوطه در سطح استان می‌تواند بسیار مؤثر باشد و تا حدود زیادی به برابره با این تهدیدها کمک نماید.

منابع

۱. قرآن کریم.
۲. آسن، معمر. (۱۳۹۲). « ابعاد سیاسی و ایدئولوژیک گفتمان تکفیر»، محمد مرادی قوشه بلاغ، نشریه سراج منیر، شماره ۱۰، ص ۱۰۷-۱۲۶.
۳. بوزان، باری. (۱۳۸۶). چارچوبی تازه بر تحلیل امنیت، ترجمه علیرضا طیب، تهران، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
۴. بهدین، کبریا، حبیب‌زاده، اصحاب. (۱۳۹۱). «نقش ناجا در تحقق حقوق شهروندی»، پژوهشنامه نظم و امنیت/انتظامی، سال اول، تابستان ۱۳۸۸، شماره ۴.
۵. جعفریان، حمید. (۱۳۸۹). پیدایش وهابیت و نگاهی به پیامدهای آن، قم، نشر مجله حوزه.
۶. ساوه درودی، مصطفی. (۱۳۹۳). «گروهک تروریستی داعش؛ برآیند تنازعات و ناامنی‌های منطقه‌ای»، فصلنامه علمی پژوهشی امنیت پژوهی، سال ۱۳، بهار ۱۳۹۳، شماره ۴۵.
۷. عباس زاده فتح‌آبادی، مهدی. (۱۳۸۸). «بنیادگرایی اسلامی و خشونت (با نگاهی بر القاعده)»، فصلنامه سیاست، شماره چهارم، ص ۱۰۹-۱۲۸.
۸. علی‌زاده، اکبر و همکاران. (۱۳۸۶). چالش‌های فکری و سیاسی‌های وهابیت، قم، مرکز پژوهش صداوسیما، چاپ دوم.
۹. مرعشی، محمدهادی؛ فلاحتی، محمدرضا و دهقان، یداله. (۱۳۹۳). واکاوی رخدادهای سیاسی و امنیتی استان سیستان و بلوچستان ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۰، جلد اول، تهران، فارابی.
۱۰. مستقیمی، بهرام، ابراهیمی، نبی‌الله. (۱۳۸۹). «مبانی و مفاهیم اسلام سیاسی القاعده»، فصلنامه سیاست، شماره ۳، ص ۳۳۷-۳۵۶.
۱۱. نیک زاد، اسحاق و حسینی، سید محمد. (۱۳۹۳). «بررسی نقش ناجا در توسعه

امنیت نرم جمهوری اسلامی ایران»، فصلنامه مطالعات حفاظت و امنیت انتظامی،

پاییز ۱۳۹۳، شماره ۳۲.